

פחד בחדרי המורים

עשרים אלף מורים משועבדים לאיש אחד – שלום לוי

כסף לשלם לכולם ביום אחד, ובלי פיגורים. באמת יפה מאד. מגיעה לו אפילו ריבית מהממשלה על ההלחאה שהוא מלחא לה, עד שיהיה לה כסף להחזיר לו תמורת המשכורת. ואת המשכורת, כך אפשר היה להניח, ישלם לי בשלמותה.

תחת זאת, מסתבר, ניכה ממנה מסד את התשלומים השונים, שפירושם ניתן על תלוש צהוב, נושא חותמת הבנק. "קודם כל — מס אחיד להסתדרות. אני בכלל לא רציתי להיות חברת ההסתדרות. אבי היה רביוניסט, אחי נפצע באצ"ל. אני הייתי חברת בית"ר, ואם כבר לשלם לאיזו שהיא הסתדרות — אז להסתדרות העובדים הלאומיים. אבל משהו שאל אותי הוריו, ודי! עד שבכלל הבנתי בשביל מה הוריו לי, כבר עברו כמה חודשים. ביקשתי מהמנהל שלנו עצה כיצד לקבל את כספי חורה, או לכל הפחות להפסיק את הניכויים להבא. הו, חביבתי, ענה לי, זה כבר מאוחר מדי, תצטרכי עכשיו לפנות ללשכת המס של ההסתדרות ולהתרוצץ בעשרים מקומות. למה לך? "שאלתי את חברותי המורות, באחת ההפסקות בחדרה-מורים, מה עלי לעשות כדי לבטל את חברותי-מאונס בהסתדרות. לא כדאי לך כל העסק, יעצו לי כמעט פה אחד. זה רק יגרום לך צרות. את צריכה להגיש הצהרה בשבועה, וכבר תיכנסו לרשימה השחורה! לא רציתי עניינים, ויתרתי.

מה ביחס לניכויים האחרים?

"ביטוח — מילא. שאהיה מבוטחת. אם כי הייתי רוצה שלפחות תהיה להם האדיבות המינימלית לשאול אותי אם אני רוצה להיות מבוטחת."

★ ★ ★

אימים בחדר המנהל

הניכוי שדחתיה יותר מכל את דמה של המורה הצעירה, ילדת ירושלים, היה הניכוי עבור הד חינוך. "כמו שהוא מגיע אלי, ארוז יפה, אני זורקת אותו לפח האשפה במטבח שלנו. לא עניין אותי מעולם, לא מעניין אותי, ואני מתארת לי שלא יעניין אותי גם להבא. ובשביל התענוג המפוקפק הזה, לוקחים ממני 18 לירות לשנה." על ביטול ניכוי זה החליטה נחמה, לפני כשנתיים, להילחם. תחילה נועצה בחבריה להוראה. "אין לך מה לנסות אפילו, הנהירו אותה, את הד חינוך תמשיכי לקבל — או שלא תהיי מורה יותר. את רוצה לפגוע בציפור הנפש של מרכז המורים?" היא פנתה לועד-המורים בבית-ספרה, שהוא תא של ההסתדרות המורים, המוציאה לאור את השבועון. "לא בא בחשבון", השיב לה מזכיר הועד, "כל חבר ההסתדרות המורים חייב לחתום על הד חינוך."

"אבל הוא לא מעניין" השיבה.

"זה לא חשוב."

"אבל אני זקוקה לכסף, ניסתה שוב."

"גם ההסתדרות המורים."

"אפנה למשטרה ואגיד שגוזלים ממני כסף."

"טוב, אם זה מה שאת רוצה. אעביר את בקשתך להסתדרות המורים. אבל זכרי — דמך בראשך."

כעבור שבוע הוזמנה לשיחה בחדרו של המנהל. היה נוכח שם אדם שהציג את עצמו כנציג ההסתדרות המורים. "אני רוצה שתביני את משמעות צעדך", פתח האיש, "פירושן של דבר שאת מוציאה את עצמך מכלל המחנה של ציבור המורים בישראל. אם תבטלי את מינויך על הד חינוך, תוצאי מן ההסתדרות ולא תוכלי לקבל מאתנו כל הגנה מקצועית או אחרת. כל מפקח יוכל לעשות בך מה שהוא רוצה; משרד החינוך יוכל לפטר אותך — ואנחנו לא ננקוף אצבע למענך. זכרי — תשלמי מחיר גבוה מאד בשביל התנכרותך לצרכי הציבור המאורגן של המורים. זה יעלה לך הרבה יותר מלירה וחצי לחודש. זה יעלה לך בקריירה שלך כמורה וכמנהלת בישראל."

נחמה ויתרה. ממש נבהלת. השבתי שנקלעתי בסעות לתוך הסרט חופי הכרז, או שנפלתי טרף לכנופיה משיקאגו. יצאתי מאותה פגישה משוכנעת לחלוטין שאותו אדם מסוגל בהחלט לזרוק אותי לכלבים, אם רק אעזי להפך את מרות ההסתדרות המורים."

★ ★ ★

הכסף בא מהועד-הפועל

מי בני דרעת זאת, נגעה נחמה בנכס צאן ברזל של ההסתדרות המורים בישראל. **מי** כי הד חינוך חיוני להסתדרות המורים משתי סיבות: כספיות ושלטוניות. את הסיבה הכספית הסביר שלום לוי, מזכיר הכללי של ההסתדרות המורים: "המינוי על הד חינוך הוא המס האירגוני היחיד שכל חברי ההסתדרותנו משלמים, ללא יוצא מן הכלל. אם חבר לא ישלם עבור המינוי — הרי שאינו משלם שום דבר להסתדרות המורים." זאת היא אמת חלקית. נכון הוא שמינוי-החובה על הד חינוך הוא אחד ממקורות ההכנסה של ההסתדרות המורים. אולם אין זה התשלום האירגוני היחיד שחבר ההסתדרות

חמה ברגר גטלה את המעטפה. בפנים היתה המחאה על סך 159.090 ל"י, משכורת חודש מרס. היא העיפה מבט חסוף בתלושי התשלום שהיו מצורפים להמחאה, מעכה אותם לכדור, וכשהיא מסננת גידוף בין שניה השליכה את הגידות המעוכים אל תוך סל האשפה. הקללה לא הלמה מורה של בית-ספר יסודי. אולם היא היתה טבעית מאד לעובד המרגיש כי גגול חלק משכרו.

מה היה כתוב באותן פתקאות? הארוך מבין שלוש התלושים הוכנס למעטפה עלידי המעביד: משרד-החינוך. עליו צויין כי ברגר נחמה, עובדת המדינה בדרגת מ.א. 6, קיבלה משכורת בסך 191.700 ל"י. מסי-הכנסה גטל לעצמו 16.400 ל"י. חלקו של הביטוח הלאומי: 2.700 ל"י. "סך הכל משתלם נטו", לדברי הפתק: 172.600 ל"י. בין סכום זה, לבין הסכום שהיה כתוב על המחאה, היה הפרש של 13.510 ל"י. לאן הלך הכסף?

הוא נשר, פשוטו כמשמעו, בדרכו ממשרד-החינוך למוזכירות של אותו בית-ספר יסודי בירושלים, בו עובדת המורה הצעירה. מה בדיוק קרה איתו — זאת הסבירו שני הפתקים הנוספים שהיו במעטפה: 9.700 ל"י מס אחיד להסתדרות העובדים (כולל 950 פרוטות על תוספת היוקר; 150 פרוטות לקרן הבנין של ההסתדרות, להקמת הועד הפועל; 10 פרוטות לבית-אבות של ההסתדרות). 2.310 ל"י גוספות הלכו לביטוח במסגרת ההסתדרות המורים; לירה-יחצני נוכו כדמי מינוי על שבועון ההסתדרות המורים הד חינוך.

אכן, היה הסבר לכל פרוטה. מדוע, אם כן, רגזה נחמה? תחילה מיאנה לדבר. רק לאחר שהובטח כי "נתן לה שם בדוי, התפרצה: "זה פשוט שוד מאורגן. מסי-הכנסה וביטוח לאומי — מילא. אין ברירה. אני צריכה לשלם כמו כל אורת אחר במדינה. אבל כל יתר התשלומים — באיזו רשות מורידים לי אותם?"

★ ★ ★

חברת-ההסתדרות מאונס

האם ניפתה לדרוש את החזרתם, אם נוכו ללא הסכמתה? "ניסיתי!" גיחכה, "איזו תמימות! כשרק התקבלתי כמורה, לפני ארבע שנים, הייתי ירוקה לגמרי. בדיוק גמרתי את הצבא ויצאתי מן הסמינר. בסוף החודש קיבלתי את המשכורת. לא בצ'ק של הממשלה, אלא של מסד, הבנק של ההסתדרות המורים. הסבירו לי אחרי-כך שהבנק משלם את משכורות המורים, מפני שלממשלה אין מספיק

הם שלום לוי (למעלה), המזכיר הכללי של ההסתדרות המורים, ומורה צעירה זו, המלמדת בבית-הספר המשותף של תלמידי-יאל ועורגות בדרום. שום מורה אינה יכולה להתקומם.

השליט והנשלט